

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ

Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки

**Підрозділ 1.1. Формування та реалізація державної
антикорупційної політики**

КЛЮЧОВА ПРОБЛЕМА №1. Державна антикорупційна політика має відносно невисоку ефективність, оскільки:

- вона не завжди ґрунтується на повних, об'єктивних та достовірних даних;
- вона не завжди сфокусована на вирішенні ключових проблем у цій сфері;
- подекуди вона є несистемною та незбалансованою;
- суб'єкти прийняття рішень не завжди враховують попередній досвід вирішення аналогічних проблем, інтереси ключових заінтересованих осіб;
- не завжди належним чином вивчають різні варіанти вирішення цих проблем;
- неналежним чином здійснюють координацію, моніторинг та оцінку ухвалених ними ж рішень.

ПІДПРОБЛЕМА 1:

Комплексних соціологічних досліджень корупції в Україні, а тим більше таких, що репрезентують думку всього населення України чи бізнесу, **одиниці** і вони, як правило, **нерегулярні**.

РІШЕННЯ:

1. Щорічне проведення **стандартного опитування населення** та бізнесу щодо корупції в Україні.
2. Проведення періодичного (не рідше, ніж раз у два роки) **експертного опитування** щодо корупції в Україні.

ПІДПРОБЛЕМА 2:

Ключова статистична інформація про запобігання та протидію корупції, матеріали соціологічних, наукових та інших досліджень міститься в різних джерелах, вона **неуніфікована, не завжди релевантна та коректна**.

РІШЕННЯ:

1. Забезпечити **збір, уніфікацію та належну візуалізацію** ключової статистичної інформації про запобігання та протидію корупції, матеріалів соціологічних, наукових та інших досліджень, результатів оцінки корупційних ризиків у різних сферах, а також найбільш поширених корупційних практик.

2. Забезпечити **періодичне надсилання** ключової інформації в цій сфері на адресу КМУ, ВРУ, Президента України, Комітету ВРУ з питань антикорупційної політики тощо з метою надання можливості враховувати цю інформацію під час формування антикорупційної та галузевої політики.

ПІДПРОБЛЕМА 3:

Інструменти збору та візуалізації консолідованої інформації про результати діяльності державних органів у питаннях запобігання та протидії корупції є **малоінформативними та незручними**.

РІШЕННЯ:

1. Створити **Інформаційну системи моніторингу** реалізації державної антикорупційної політики, яка, зокрема, забезпечуватиме доступ до ключової інформації про результати роботи спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, про виконання заходів ДАП тощо.

2. Запровадити **єдину уніфіковану систему збору**, узагальнення та візуалізації статистичної інформації, що надається НАЗК, НАБУ, САП, ОГП, АРМА, ВАКС та іншими державними органами відповідно до ст. 18-3 Закону України «Про запобігання корупції».

ПІДПРОБЛЕМА 4:

Загальна невисока ефективність міністерств у формуванні **державних політик**

РІШЕННЯ:

Ухвалити закон про внесення змін до Регламенту КМУ, яким запровадити **повноцінний цикл формування публічної політики**, який встановлюватиме:

- обов'язок системного вивчення ситуації у кожній сфері суспільного життя;
- обов'язок аналізу всіх ідентифікованих проблем та пріоритезацію їх вирішення;
- обов'язок пошуку та аналізу різних варіантів вирішення проблеми;
- загальні засади щодо обрання найбільш оптимального варіанту вирішення проблеми та ухвалення відповідного рішення;
- обов'язок та форми координації та моніторингу виконання рішення;
- загальні засади здійснення оцінки результатів реалізації рішення;
- обов'язок підготовки науково-обґрунтованих концепцій розвитку законодавства.

ПІДПРОБЛЕМА 5:

Безсистемні зміни до законодавства у сфері запобігання та протидії корупції, що негативно впливають на ефективність правозастосування.

РІШЕННЯ:

1. Встановлення обов'язку розробки з урахуванням засад антикорупційної політики Плану законопроектних робіт Уряду.
2. Впровадження інструментів координації, моніторингу та оцінки виконання Плану законопроектних робіт ВРУ.
3. Розробка та впровадження механізмів взаємодії між Урядом та Парламентом, що нададуть змогу узгоджувати положення зазначених планів.

ПІДПРОБЛЕМА 6:

На потреби формування та реалізації антикорупційної політики не завжди виділяються достатні фінансові та інші необхідні ресурси.

РІШЕННЯ:

1. Вже зараз – для НАЗК відкрито окрему бюджетну програму **6331030 «Реалізація антикорупційних стратегій».**
2. В ДАП – забезпечення **належного фінансування** НАЗК за бюджетною програмою 6331030 «Реалізація антикорупційних стратегій» в подальшому.

ПІДПРОБЛЕМА 7:

Відсутність дієвих інструментів координації антикорупційної політики.

РІШЕННЯ:

1. Вже зараз – маємо певне правове підґрунтя – нову ст. 18-2 ЗУ «ПЗК».
2. У ДАП:
 - затвердити **Порядок координації** НАЗК реалізації ДАП;
 - створити та заб-ти належну діяльність **Координаційної робочої групи**;
 - забезпечити **належне інформування** КМУ, ВРУ та Президента України про стан реалізації ДАП на 2023–2025 роки;
 - запровадити системну та ефективну роботу щодо **спонукання виконавців** ДАП на 2023–2025 роки до вчасного та ефективного виконання передбачених нею заходів.

ПІДПРОБЛЕМА 8:

Відсутність належного моніторингу та оцінки ефективності антикорупційної політики.

РІШЕННЯ:

- 1) створити **ІСМ ДАП**;
- 2) затвердити **Порядок моніторингу та оцінки** реалізації АС та ДАП;
- 3) запровадити щоквартальний моніторинг стану виконання заходів ДАП;
- 4) запровадити щорічну оцінку стану досягнення очікуваних стратегічних результатів;
- 5) підготувати **Національну доповідь** щодо ефективності реалізації державної антикорупційної політики у 2023–2025 роках.

КЛЮЧОВА ПРОБЛЕМА №2. Існують десятки корупційних практик у кожній ключовій сфері, які завдають непоправної економічної, організаційної та іншої шкоди державі та суспільству через:

- 1) загальну низьку якість НПА, які регламентують відповідну сферу суспільного життя;
- 2) наявність у таких актах низки корупціогенних факторів.

ПІДПРОБЛЕМА 1:

Відсутній закон, який визначає види НПА, їхньої юридичної сили та ієрархії; етапи розробки проектів НПА; єдині вимоги щодо змісту, структури та техніки нормопроєктування; процедуру розгляду та прийняття проектів НПА; правила подолання колізій та прогалин, пріоритетності застосування різних колізійних правил тощо

РІШЕННЯ:

1. Ухвалення проекту ЗУ «**Про правотворчу діяльність**» (Р. Стефанчук та ін.) **№ 5707** від 25.06.2021 в другому читанні та в цілому.

ПІДПРОБЛЕМА 2:

Наявність у проектах нормативно-правових актах значної кількості **корупціогенних факторів**.

РІШЕННЯ:

1) ухвалити закон, яким:

- визначити категорії корупціогенних факторів та єдині підходи до оформлення результатів державної АЕ;

- покласти на НАЗК обов'язок з проведення АЕ всіх законопроектів, що подаються на розгляд КМУ, а також проведення АЕ чинних нормативно-правових актів

2) затвердити **Порядок та Методологію** проведення антикорупційної експертизи Комітетом ВРУ з питань антикорупційної політики; забезпечити проведення ним АЕ всіх законопроектів, поданих на розгляд ВРУ *народними депутатами*;

3) затвердити оновлений **Порядок та Методологію** проведення АЕ НАЗК; забезпечення проведення АЕ всіх законопроектів, поданих на розгляд КМУ;

4) запровадити **нові механізми** ефективного виявлення та усунення корупціогенних факторів у проектах підзаконних НПА.

ПІДПРОБЛЕМА 3:

Значна частина нині чинного законодавства характеризується *низькою якістю*, а також наявністю значної кількості *корупціогенних факторів*, які на практиці багато років тому трансформувалися у **сталі корупційні практики**.

РІШЕННЯ:

- 1) впровадження в практику діяльності міністерств та інших ЦОВВ здійснення систематичної діяльності, спрямованої на **спостереження, аналіз та оцінку ефективності застосування галузевого законодавства** з метою виявлення проблем та недоліків (**правовий моніторинг**), результати якої лягають в основу законотворчої діяльності;
- 2) створення **секторальних робочих груп** з виявлення та усунення корупціогенних факторів у ключових сферах суспільного життя;
- 3) проведення **антикорупційної експертизи чинних НПА** у сферах, найбільш вражених корупцією;
- 4) ухвалення законів щодо **вдосконалення галузевого законодавства** на основі результатів правового моніторингу, аналітичних досліджень та/або результатів антикорупційної експертизи чинних НПА.

КЛЮЧОВА ПРОБЛЕМА №3. В українському суспільстві існує соціально-психологічний феномен, який полягає в тому, що:

- *з одного боку*, абсолютна більшість українців **вважають корупцію неприпустимим явищем**, вони розуміють, що корупція призводить до низки негативних наслідків, а також засуджують людей, які вдаються до корупції;
- *з іншого боку*, коли йдеться про корупцію не «взагалі» чи корупцію інших осіб, а **про цілком реальні особисті проблеми чи потреби**, то ці ж самі громадяни переконані, що **немає нічого поганого в тому, якщо вони усунуть ці проблеми у корупційний спосіб**.

РІШЕННЯ:

1. Ідентифікувати **10 найбільш вражених корупцією сфер** (з використанням соціологічних, аналітичних, наукових та інших джерел інформації).
2. Налагодити співпрацю між НАЗК та **Установою бізнес-омбудсмена** щодо обміну інформацією про найбільш поширені корупційні практики у взаємовідносинах суб'єктів господарювання із ОДВ та ОМС.
3. Ідентифікувати найбільш поширені та найбільш економічно шкідливі **корупційні практики** у зазначених вище 10 найбільш вражених корупцією сферах.
4. Провести **10 аналітичних досліджень** (по 5 щорічно), присвячених:
 - детальному вивченню найбільш поширених або найбільш економічно шкідливих корупційних практик та причин їх існування;
 - пошуку та моделюванню впровадження зручних та законних форми задоволення відповідних потреб фізичних або юр. осіб на противагу існуючим корупційним практикам.
5. **Удосконалення законних форм задоволення потреб** фізичних та юридичних осіб з урахуванням рекомендацій, наданих в аналітичних звітах.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!